

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredno in praznično. — Inerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inerati po vrsti Din 4.—. Popust po dogovoru. Inerati davek posebej. — Slovenski Narod delja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inostranstvo Din 25.—. Rokopisati se ne vračajo.

UREJEDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-32, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Stomškov trg 5. — Poštna hišnica v Ljubljani št. 10.351.

Jutri se prično razgovori v Solnogradu

Dasi jim v vseh prizadetih državah pripisujejo velik pomen, ne pričakujejo nikakih neposrednih ali senzacionalnih rezultatov, marveč jih smatrajo zgolj za uvod v neposredna pogajanja za ureditev spornih vprašanj

Bukarešta, 25. jul. j. (T. O. P.). Ponoči ob pol ene sta rumunski ministri predsednik John Gigurtu in zunanji minister Mihail Manolescu odstopala z rednim ekspresnim vlakom iz Bukarešte v Nemčijo. V njunem spremstvu je odstopoval tudi nemški poslanik pri rumunski vladi dr. Wilhelm Fabricius. V spremstvu rumunskih ministrov potujejo v Nemčijo tudi šef kabineta v ministrskem predsedstvu Dinopol ter šef zunanjega ministrstva Dumitrescu, nadalje so bili dodeljeni delegaciji še kabinetni šef Polcny ter šef oddelka

za zunanji tisk v rumunskem propagandnem ministertvu Cisek. K poslovi so se zbrali na postaji v Bukarešti namestnik ministrskega predsednika general Mihail ter visoko uradništvo raznih ministrstev. K slovesu je prišel tudi italijanski poslanik v Bukarešti Pellegrino Chighi, višje uradništvo italijanskega in nemškega poslanstva, kakor tudi številni zastopniki domačega in tujeja tiska. Med glasnim vzklikanjem za srečno pot je vlak z rumunsko delegacijo pol ure po polnoči odpeljal s postaje.

Izjavi Gigurtu in Manolescu

Bukarešta, 25. julija AA. Dopolniti agencije Stefani je ministri predsednik Gigurtu pred odhodom v Nemčijo izjavil, da je zelo zadovoljen, da bo mogel priti v stik neposredno z velikimi šefi držav osi Rim-Berlin. Prepričan sem, je med drugim rekel Gigurtu, da bo sestanek v Solnogradu koristen za vse tri države. Glede odnošajev do Italije je Gigurtu izjavil, da je rumunski narod Italijo vedno smatral za mater in domovino ponosne in plemenite romanske rase ter da je srečen, da se bo mogel sestati z ducejem, ker je bila že njegova stara želja, da se seznanji z ustvarjalcem velikega italijanskega imperija.

Zunanji minister Manolescu je izjavil, da je njegovo in potovanje predsednika vlade v Nemčijo naraven pričetek aktivnosti rumunske vlade v zunanji politiki. On in Gigurtu bosta imela priliko, da se seznanita globlje s stališčem Nemčije in Italije glede na nov red v Evropi. Obenem bosta razložila bedanje politično stališče Rumunije. Z nenavadnim zadovoljstvom zasleduje Rumunija nadaljevanje stikov s fašistično Italijo, tistih ki niso nikdar prenehali, od takrat, ko je prišel fašizem v Italijo na oblast. Zlasti sem zadovoljen, je izjavil Manolescu, da bom spet videl duceja in njegovega odličnega sodelavca Ciana v teh slavnih dneh za Italijo.

Bukarešta, 25. julija e. (United Press) Neka službena rumunska osebnost je izjavila dopisniku agencije »United Press«, da se bo v Solnogradu reševalo vprašanje o odnosih med Madžarsko in Rumunijo. Zlasti pa vprašanje prijateljske izmenjave gospodarskih dobrin na jugovzhodu Evrope. Izmenjava dobrin v tem delu Evrope mora popolnoma utrditi prijateljske odnose med državami na tem področju. V službenih rumunskih krogih pravijo, da naj obisk rumunske delegacije v Nemčiji tudi formalno potrdi rumunsko vdanost do Italije in Nemčije.

Zbližanje z Rusijo

Bukarešta, 25. jul. e. (United Press). Odhod bivšega zunanjega ministra Gafencu v Moskvo se tolmači kot znak za zboljšanje odnošajev med Rumunijo in Sovjetsko Rusijo. Ker je sovjetska vlada pristala na imenovanje Gafencu za poslanika v Moskvi nekaj ur pred odhodom predsednika vlade in zunanjega ministra v Nemčijo, se tudi temu dejstvu pripisuje posebna važnost.

V Berlinu rezervirani

Poudarjajo samo splošni namen razgovorov, odklanjajo pa informacije o podrobnostih

Berlin, 25. jul. e. (As. Press). V službenih krogih ne govorijo o nobenih podrobnostih glede posameznih vprašanj, o katerih se bodo razgovarjali s predstavniki Rumunije, Bolgarije in Slovaške v Solnogradu in v Berlinu. Poudarjajo pa v službenih krogih, da je Nemčija danes bolj kot kdaj prej odločena ustaliti razmere na jugovzhodnem področju Evrope in ohraniti tu absolutni mir. V tem vidu Nemčija jamstvo za svoje gospodarske interese na jugovzhodu in jamstvo za ohranitev gospodarskega

potenciala, ki bo ob nadaljevanju vojne igral najpomembnejšo vlogo pri oskrbovanju Nemčije s surovinami. Nemški tisk ne komentira teh dogodkov, prav tako vlada rezervirano glede konference v nemških službenih krogih, kjer pravijo samo to, da je splošna tendenca teh dogodkov izražena z željo Nemčije, da se razmere v jugovzhodu Evrope uredijo v duhu miru in tako, da bodo storjeni sklepi vzbudili zadovoljstvo v vseh državah tega področja.

Rimske informacije

Solnograški razgovori spadajo v okvir skupne akcije osovine v Podunavju

Rim, 25. julija e. (Stefani) Potovanje državnikov iz jugovzhodne Evrope v Nemčijo označujejo v tukajšnjih političnih krogih kot dogodek prve vrste, ki ni nič manj važen kot so bili drugi dogodki v zadnjem času, kakor priključitev baltskih držav k Sovjetski zvezi, podelitev avtonomije Podkarpatski Rusiji, imenovanje bivšega rumunskega zunanjega ministra Gafencu za poslanika v Moskvi, itd. Na sestanku v Monakovem so odločili, da se bodo nekatera vprašanja na jugovzhodnem področju Evrope rešila ob pravi priložnosti. Ta vprašanja prihajajo zdaj na dnevni red. Zanimivo je mnenje v rimskih političnih krogih, da je bolje počakati na službeni komunikacijo o rezultatih razgovorov v Solnogradu in ne izrekati mnenja v naprej o vsebini tega sestanka. Brez dvoma pa se lahko reče, da bo solnograški sestanek velikega pomena ne samo za Podunavje, temveč za vso Evropo. V Rimu poudarjajo, da bo Italija posvetila sestanku v Solnogradu največjo pozornost, kajti konferenca bo potekala v duhu skupnega političnega sodelovanja osi Rim-Berlin. Podunavje bo te dni zopet v

ospredju svetovnega zanimanja, pravijo v Rimu in to zaradi izrednega mednarodnega položaja v tem trenutku.

Papen nujno pozvan v Berlin

Ankara, 25. jul. j. (TOP.) Nenadni odhod nemškega veleposlanika von Papena v Berlin, kamor je bil poklican na poročanje, je vzbudilo v turških političnih krogih izredno senzacijo in tudi precejšnjo nervoznost. To tem bolj, ker je von Papen odstopal iz Carigrada že sredi tistega tedna podpisano turško-nemško trgovinsko pogodbo. Ta pogodba se na splošno smatra v Ankari kot preizkušnja za trdnost nemško-turških odnošajev in je zaradi tega vzbudila ne malo začudenje dejstvo, da je von Papen prepuštil podpis tako važnega dokumenta poslaniku dr. Krollu. V merodajnih turških krogih domnevajo, da je nemški poslanik dr. Kroll v sredo zvečer odstopal iz poletnega sedeža nemškega poslanstva Pere v

Ankara. Ob tej priliki bo imel dr. Kroll razgovore s turško vlado še o nekaterih drugih vprašanjih.

Carigrad, 25. jul. j. (DNB.) Sredi so bili uspešno zaključeni poslednji razgovori med nemško in turško delegacijo za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama. Pogodba bo podpisana danes ob 11. dopoldne. Ker je nemški veleposlanik pri turški vladi von Papen sredi odstopoval iz Carigrada v Berlin, bo za Nemčijo

Bolgari bodo samo en dan v Solnogradu

Za sestanek je dala pobudo Nemčija — Rumunija je že poprej ponudila pogajanja o Dobrudži

Sofija, 25. jul. j. (Bol. Tel. Ag.) Bolgarski kralj Boris je včeraj sorojtel v avdicio bolgarskega zunanjega ministra Popova, potem ko je bil že dopoldne v avdicio na dvoru tudi ministrski predsednik Filov. Bolgarski kralj se je z ministroma razgovarjal o njunem potovanju v Nemčijo.

Sestanek bolgarskih državnikov z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom, ne bo v Berlinu, marveč v Solnogradu. V bolgarskih vladnih krogih polagajo izredno veliko važnost na dejstvo, da bo prišlo do tega sestanka na pobudo nemške vlade, ker smatrajo za izraz izrednega upeštevavanja Bolgarije v Nemčiji Bolgarska delegacija se bo mudila v Solnogradu samo en dan ter se bo že v ponedeljek vrnila v Sofijo. V tukajšnjih političnih krogih naglašajo, da je treba smatrati razgovore v Solnogradu samo kot uvod v proces popolnega razčiščenja

podpisal trgovinsko pogodbo nemški poslanik dr. Kroll, v turškem imenu pa trgovinski minister Erkin

Turško pojasnilo

Ankara, 25. julija AA. (Anatolska agencija) Gotove tuje agencije so objavile minul teden vest o prekinitvi rumunsko-turških gospodarskih pogajanj, ki so se vodila v Bukarešti. Anatolska agencija je pooblašena izjaviti, da so te vesti neosnovane ter sporočiti tole v zvezi z rumunsko-turškimi gospodarskimi pogajanj: Rumunsko-turška gospodarska pogajanja v Bukarešti so imela tri faze. V prvi fazi pogajanj so bila urejena vprašanja izmenjave petroleja iz njegovih derivatov s turškim bombazem. V drugi fazi je bila ustanovljena mešana komisija, ki bi imela nalogo voditi to izmenjavo blaga in predlagati gotove ukrepe, ki bi bili koristni za obe državi. V tretji fazi so se vodila pogajanja glede plačevanja in izmenjave gotovoga rumunskega blaga s turškim oljem. Vsi sklepi, ki so bili sprejeti, se že izvajajo.

bolgarsko-rumunskih odnošajev. V poučenih krogih sedaj priznavajo, da je rumunska vlada že pred enim mesecem izrazila pripravljenost razpravljati z bolgarsko vlado o Dobrudži. Rumunska ponudba na tedaj ni odgovarjala bolgarskim pričakovanjem in tako so pogajanja izostala.

Bolgarski tisk izraža veliko zahvalnost Nemčiji, da je prevzela iniciativo v reševanju tega težkega vprašanja. Istočasno pa današnji bolgarski listi priporočajo bolgarskemu narodu potrpežljivost. Vladni list »Dnes« piše v tej zvezi o starem prijateljstvu med Bolgarijo in Nemčijo ter spominja na prisrčni sprejem, ki je bil sivečasno prirejen bivšemu vrhovnemu poveljniku bolgarske armade generalu Jekovu ob priliki njegovega poseta v Nemčiji. List zaključuje s pripombo, da je trenutno potrebnost prva zahteva, katere se mora zavedati bolgarski narod.

Prvi letalski napad na Rim

Po uradnem poročilu sta bili dve osebi ubiti, štiri pa ranjene - Ogorčenje v italijanskem tisku

Rim, 25. julija AA. (DNB.) O priliki letalskega napada, ki je bil izvršen v toki včerajšnje noči na Rim, sta bila ubita dva mešana, štirje pa so bili laže ranjeni.

Rim, 25. jul. br. (Ass. Press.) V včerajšnji noči je bil izvršen prvi letalski napad na italijansko prestolnico. Mest. je že od začetka vojne popolnoma zatemnjeno, prav tako tudi Vatikan. Kmalu po polnoči je bil dan letalski alarm, ki je trajal dobri dve uri. Slišalo se je hrupenje motorjev sovražnih letal. Takoj je stopilo v akcijo protiletalsko topništvo, obenem pa so se dvignila italijanska letala, da bi sovražnika preganala.

Ker je pričakovati, da se bodo letalski napadi na Rim ponovili, so bili varnostni ukrepi skrajno posrejeni.

Rim, 25. julija AA. (Stefani.) »Popolo di Roma« ugotavlja, da je na italijansko prestolnico bil izvršen napad nekoliko ur po Churchillovem govoru, v katerem je angleški predsednik vlade med drugim dejal, da ne izključuje napada na Rim in da istotako niso izključeni napadi na mesta severne Italije. List smatra, da želi Velika Britanija uvesti vojno v zraku do skrajnosti in brez skrupulov. Mi, pravi list, ne želimo vršiti takih napadov, toda ako Angleži mislijo začeti s tako vojno, bomo na udarce odgovorili z udarci.

Ruski ultimatum Finski?

Švedske informacije o ruskih zahtevah — Amerika ne prizna priključitve baltskih držav

Stockholm, 25. jul. e. (NTB.) Listi so objavili senzacionalno vest, da je Sovjetska unija predložila finski vladi nove ultimativne zahteve. Med Finsko in Sovjetsko zvezo je vladala nekaj časa izrazita napetost, ki se je kazala v tonu sovjetskega tiska in radijskih poročilih. Iz Moskve so prihajali na račun Finske tudi očitki glede finske notranje politike. Včeraj je vlada v Moskvi predložila finski vladi zahtevo o popolni demobilizaciji vojske in zahtevo o razpustu vseh kulturnih in političnih organizacij, za katere v Mo-

skvi vedo, da goje neprijateljski duh do Moskve. Finska vlada je že sprejela te zahteve in bo o tem obvestila sovjetsko vlado v najkrajšem času.

Rim, 25. jul. e. »Lavoro Fascista« poroča, da je Sumner Welles izjavil glede priključitve baltskih držav k sovjetski zvezi, da Amerika te nasilno izzavane priključitve ne priznava in da bo ameriška vlada še nadalje priznala diplomatske predstavnike, ki so akreditirani v Washingtonu kot predstavnike neodvisnih držav.

ditvi vseh poštinih, telefonskih in brzojavnih vprašanj med obema državama.

Konfiskacija angleških rafinerij v Rumuniji

Bukarešta, 25. jul. e. (Rador.) Vlada je konfiscirala največje angleško podjetje za predelovanje nafte »Astra Romana«. To podjetje ima največje rafinerije v Rumuniji in je prišlo zdaj pod državno oblast. Vlada je imenovala pri podjetju svoje komisarije ter opravila vsi ukrepi s tem, da podjetje ni moglo proizvajati dosedanje količine svoje produkcije in se zaradi tega postavlja pod državno nadzorstvo. Zanimivo je, da so o tem poročali listi obenem s poročili o dokumentih, ki so jih Nemci zasegli v Franciji o načrtu Anglije in Francije, da bi bili zažgani rumunski viri nafte.

V Solnogradu ne bo nikakih senzacij

Bukarešta, 25. jul. e. (UP). V političnih krogih se zdaj bavijo predvsem s pomembnim potovanjem državnikov iz jugovzhodne Evrope v Nemčijo. V teh krogih pravijo, da se nadaljuje akcija, ki se je pričela že z monakovskim sestankom. Že tedaj je bila določena podlaga za rešitev vseh vprašanj, od katerih je odvisen mir in varnost jugovzhodne Evrope. Udeleženci monakovskega sestanka so bili glede sklepov na tem sestanku zelo rezervirani. Priznali so samo, da so se obravnavala vprašanja jugovzhodne Evrope in da želita Nemčija in Italija ta vprašanja urediti pred pričetkom ofenzive proti Angliji. Značilno pa je, da že pred sestankom v dobro informiranih krogih poudarjajo, da ni pričakovati tudi

3000 letal mesečno iz Amerike za Anglijo

Nov dogovor med angleško in ameriško vlado

London, 24. jul. br. Minister lord Beaverbrook je imel nocoj po radiu govor, v katerem je objavil, da je pravkar prejel iz Washingtona brzojavko, da je ameriška vlada pristala na to, da se v ameriških letalskih tovarnah prične graditi za Veliko Britanijo nemudoma po 3.000 letal mesečno. Za to število se bo odlej povečala ameriška letalska produkcija, kolikor je namenjena Veliki Britaniji. Odkar se je v maju ustanovilo ministristvo za dobavo letalskega materiala, je Velika Britanija nakupila v Zedinjenih državah že 12.115 letalskih motorjev. V Veliki Britaniji pa dosega letalska produkcija teden za tednom nove vrhunce. Sedaj se producira v Veliki Britaniji že 100 procentov letal več kakor v juliju preteklega leta. Kapaciteta letalske produkcije v Veliki Britaniji pa s tem še zmerom ni izčrpana. Velika Britanija, je minister poudaril v svojem govoru, bo pokazala enako sposobnost za obvladovanje ozračja, kakor jo je za nadvlado na morju.

Angleška bilanca letalskih izgub

London, 25. julija j. (Reuter) Letalski ekspert agencije Reuter je sestavil bilanco o prvem mesečnem obdobju, ko sta angleška in nemška zračna sila z vsi silo trčili

druga ob drugo. Ta bilanca dokazuje, da je kraljeva britanska zračna sila storila mnogo, mnogo več, kakor da se je angažirala zgolj v obrambo. Na podlagi uradnih podatkov je nemško letalstvo izgubilo od 18. junija do 17. julija 92 bombnikov in 41 letal, kar da skupaj 133 izgubljenih avionov. Angleško letalstvo je v tem času izgubilo 69 bombnikov in 22 lovcev, torej skupaj 91 letal. Med angleškimi izgubami je vseh 13 bombnikov, ki so bili sestreljeni v akcijah nad zasedenim francoskim ozemljem že po sklenjenem premirju, nadalje 9 letal, sestreljenih nad Skandinavijo ter troje aparatov, ki so bili uničeni ob priliki zadnjega napada na nemško bojno ladjado "Scharnhorst". Vsteta pa ni desetorica letal, ki so bila izgubljena na raznih patrolnih in izvidniških poletih ter nekaj lovskih aparatov, ki se niso vrnila z ofenzivnih patrolnih poletov okraj Rokavakega preliva. Te dodatne angleške izgube pa so malenkostne v primeri z velikim številom nemških letal, ki so bila sestreljena na poletih nad Anglijo, ob napadih na angleške konvoje ali pa uničena na nemških letalskih in v nemških letalskih tovarnah ob priliki angleških zračnih napadov. Glede na produkcijsko silo letalske industrije v eni in drugi državi se lahko trdi, da angleška proizvodnja mnogo lažje nadomestila številu svojih izgub, kakor pa nemška industrija.

Po angleški odklonitvi

Zaenkrat še ni nobenih znakov za skorajšnji nemški napad

Berlin, 25. jul. e. (U. P.). Govor lorda Halifaxa smatrajo v Berlinu kot definitivno odklonitev kancelarjevih mirovnih predlogov. Nemški akcijo za doseg spoznanja je treba zaradi tega smatrati za zaključeno. Nemški tisk posveča zdaj že drugim stvarim vsi pozornost, napada posamezne osebnosti v angleški vladi ter poroča o izredno težkih prilikah v Angliji ter o pripravi Anglije za obrambo. Listi poročajo v tej zvezi, da se je Anglija odločila za samomor. V političnih krogih je pa vendarle izjavljalo presenečenje dejstvo, da sam predsednik vlade Churchill ni večer govoril, kakor je bilo napovedano in ni sam odgovoril Hitlerju. V službenih nemških krogih mislijo, da je Churchill poveril to nalogo Halifaxu in da je prepustil drugim, da odgovarjajo Hitlerju namesto njega. Tako si razlagajo zadnje govore lorda Halifaxa, predsednika južnoafriške unije Smutsa in vodje francoskega nacionalnega odbora v Londonu de Gaullea. O skorajšnjem pričetku vojskih operacij v velikem slogu proti Angliji še ni videti nobenih znakov. Obe strani se pač pripravljata na borbo, kakršne zgodovina še ni zabeležila. Kakšno obliko bo ta vojna imela, se zdaj še ne more reči. Gotovo pa je, da bo do skrajnosti brezobzira.

Madrid, 25. julija. A. A. (D.N.B.) Po vestih iz La Corune znaša škoda, ki je nastala zaradi trčenja dveh tovornih vlakov,

čez milijon peset. Več vagonov blaga je popolnoma uničenih. Vlak sta trčila, ker so bile kretnice napakno postavljene.

Milan, 25. jul. A. A. (D.N.B.) V severni Italiji sta bili na dveh krajih železniški železniški nesreči, in sicer sta na železniški postaji Castel d'Arne sta trčila tovorni in potniški vlak, pri čemer so našle smrt tri osebe. Na železniški postaji Treviso je lokomotiva zavozila v kompozicijo potniškega vlaka. Ena oseba je bila ubita, 47 pa jih je bilo teže ranjenih.

Poostreitev blokade ob španski obali

Madrid, 25. jul. j. (Reuter). Diplomatski korespondent lista »Evening Standard«, ki velja za glasilo angleškega ministra za oborožitev v zraku lorda Beaverbrooka napoveduje, da bo Anglija poostreila pomorsko blokado na obalah Španije. Angleška vlada se smatra prisiljena k temu ukrepu zaradi skupne meje med Nemčijo in Španijo, ki jo je prinesel dogovor o premirju s Francijo. Preko Španije se sedaj Nemčija oskrbuje z dobavkami važnega vojnega materiala, kar moramo Anglija za vsako ceno preprečiti. Blokada Španije bo zaradi tega v znatni meri poostrejena.

z vsemi silami zavzeti, da se pomanjkanje živil ne razraste v gladovno katastrofo.

Vročinski val

New York, 25. julija A. A. Gotove predle Zedinjenih držav je zajel vročinski val. V zadnjih petih dneh je umrlo od sončarice 280 oseb. V gotovih državah Zedinjenih držav grozi velika suša.

Madrid, 25. julija A. A. (D.N.B.) V Španiji je zavladala velika vročina. V gotovih krajih kakor v Seville in Madridu je znašala temperatura 36 do 42 stopinj C v senci.

Iz Litije

— Vojaška vzgoja naše mladine. Sodobni čas zahteva, da nudimo naši dorasli mladini priliko, da se seznani z vojaškimi zadevami. Prvo podobno akcijo je pokrenilo naše Sokolsko društvo, kjer so člani našega Sokola, ki so rezervni oficirji, tolačili vojaške predpise in drugo snov, ki zanimala bodoče vojaške. Sokolskega vojaškega tečaja se niso udeležili samo člani našega Sokola, temveč tudi iz sosednjih sokolskih edinic. Podoben tečaj pripravljata sedaj tudi skavtski steg kralja Matjaža. Tudi ta tečaj bodo vodili skavtski člani, ki so rezervni oficirji. Skavti bodo uvedli za starejše članstvo tudi strelske vaje. Glede na nacionalno vzgojo naše mladine pozdravljamo osnove vojaškega tečaja.

Nedovoljena prodaja strupa

Litija, 24. junija. Poročali smo že o tragični nesreči, ki se je pripetila v Hotiču, kjer je nenadoma preminul dve in pol leta stari sinko posestnika g. Ševerke, po domače Klamfarja. Fantček je našel na domačem dvorišču stekleno pilulo, pa jo je pokazal tudi očetu. Oče ni vedel, da je v piluli nevaren strup. Ko je mali Klamfarjev Herman vtačil stekleno cevko v usta in jo pregriznil, se je v silnih bolečinah zgrudil in umrl, še preden je prišel zdravnik. V Hotič je prišla uradna komisija pod vodstvom okrajnega sodnika g. Vinka Panceca. Trupelece je bilo obducirano in vsebina želodca, poslana v preiskavo bakteriološkemu zavodu. Uvedena je bila preiskava, kako je prišla strupena pilula na tako mesto, da jo je lahko dobil v roke otrok. Ugotovljeno je, da je bil v piluli cianinov strup, ki ga lovi nastavljajo liscam. Strupeno pilulo vtačeno v kos mesa ali klobase. Ko vzgajata liscu klobaso, se zdrobi tenka steklena pilula in strup uniči liscu. Kožuh liscu, pokončane s trupom, je mnogo več vreden kakor, ustreljene liscu, ker je neposkodovan. Ugotovljeno je, da uničujejo liscu najraje s trupom divji lovci, ki so sicer izpostavljeni nevarnosti, da jih strel iz puške prehitro izdaja in spravijo pred sodnika.

Nakupovanje cianinovih pilul je strogo in mora vsak lastnik lova voditi o pilulah točno evidenco. Prisotna ablastva izdaja dovoljenja za nakup strupenih pilul s cianinom le za zakupnikom lovšč. Zdaj pa se je izvedelo, da so po hotičski okolici prodajali nemški strupeni stekleničice tudi takim, ki nimajo pravice do lova. Pilule so nakupovali tudi drugod po Zasavju. O nedovoljeni prodaji strupenih pilul, ki jih je razpečeval neki možki, se vodi preiskava.

Iz Celja

— Po nesreči je usmrtil svojo sestro. Te dni je odšel posestnik Jernej Lončar iz Skomarja nad Zrečami po opravkih v Konjice. Ko se je vrnil domov, je obesil svoj suknjič, v katerem je imel nabit samokres, v sobi na klin. Ko je odšel iz sobe, je začel njegov 12-letni sin Anton stikati po njegovem suknjiču, ker je mislil, da je oče njemu in njegovi 5-letni sestrici prinesel kakšno darilo iz Konjic. Deček je našel v suknjiču samokres in je pritisnil na petelina. Samokres je se sprožil in krogla je zadela dečkovo petletno sestro v trebuh. Deklica je v nekaj minutah padla težki poškodbi.

Za zaščito delavskih interesov

Večina mezdnih gibanj je bila rešena mirnim potom

Ljubljana, 25. julija. Stalno naraščanje draginje tudi v letu 1940 — indeks Narodne banke za cene na malo v Ljubljani za mesec junij 1940 izkazuje napram januarju 1940 porast za 8,2%, napram septembru 1939 pa celo za 32,2% — je imelo za posledico večje število mezdnih gibanj ne samo v industrijskih, marveč tudi v večjih obrtnih obratih. Delavska zbornica je sodelovala pri vseh sklicanih poravnalnih razpravah ter je bila večina mezdnih gibanj rešena mirnim potom.

Zvišanje mezd ohranilo draginjske dolžnosti na račun draginje so v zadnjih treh mesecih priznale sledeča podjetja:

Kranjska industrijska družba, Jesenice; rudnik svinčene rude, Mežica; gradbeni in tesarski podjetja ter tiskarska podjetja v dravski banovini; Tivolarica za dušik, Ruše; Apenik d. d., Celje; Cinkarna d. d., Celje; Jugotantin, Sevnica; Metalno akcionarsko društvo, Celje; Crna — Kacolin; Peta d. z o. z., Radeče; Mešanska korporacija, Kamnik; Standard d. z o. z., Kranj; Kamnolom in apnenice A. Birola, Kresnice; Združene papirnice Vevče, Goricanec, Medvode; Združene tvornice stekla, Hrastnik in Sv. Križ; Keramična industrija, Ljuboje; Pivovarna Union, Ljubljana; Tovarna lepence, Prevalje; Kemična tovarna, Hrastnik; Jugoslav, tekst. tvornice Mautner, St. Pavel; Lesna industrija Ing. Rudež, Ribnica; Valjeni milin J. Vindiš, Maribor; soboslikarska in pleskarska podjetja v Mariboru; Zugmayer in Gruber, Slovenska Bistrica; pekarska podjetja v Mariboru; rudnik Pečovnik pri Celju.

Posebno moramo poudariti dejstvo, da so začela večja podjetja priznavati družinske doklade za ženo in otroke. (KID, Jesenice, svinčni rudnik Mežica, Standard Kranj, tvornica za dušik, Ruše, Apenik Celje, pivovarna Union v Ljubljani, Mestna občina Celje za delavce), kar moramo postaviti za zgled vsej ostali industriji. Dalje so posamezna podjetja pristala na avtomatično regulacijo mezd ohranilo draginjskih dokladov in služaju nadaljnjega porasta draginje (svinčni rudnik Mežica,

trebuh, Deklica je v nekaj minutah padla težki poškodbi.

— Smrtna nesreča otroka. Kakor smo poročali, se je dveletna posestnikova hčerka Marija Jasbinšova iz Gubnega pri Pilštanju v nedeljo popoldne z vrela črno kavo in se hudo poparila po hrbtu. Deklico so prepeljali v celjsko bolnico, kjer je v torku izdihnila.

— Dve nesreči. Ko je hotel 38-letni posestnik Edvard Laznik v torku v kamnolomu v Stranah pri Konjicah razstreliti skalo z dinamično patrono, je patrona prehitro eksplodirala. Naboj je razmesaril Lazniku levo dlan. Istega dne je padel 19-letni trgovaški vajenec Silvester Okle iz Grobelc pri Šmarju na cesti s kolesa in si hudo poškodoval desno nogo pod kolonom. Oba ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

— V celjski bolnici sta umrli v torku 54-letna kočarica Julijana Frečetova iz Gozdeca pri Sv. Lenartu nad Laškimi in 53-letna dtnarica Marija Pistivškova z Lipe pri Teharju. Istega dne je umrl v Prešernovi ulici 10 v Celju sinček delavke Ivan Vipotnik.

tiskarska podjetja, KID Jesenice, mešanska korporacija Kamnik, tvornica za dušik Ruše itd.), kar bo za bodoče omejilo število mezdnih gibanj.

Pri posredovanjih je Delavska zbornica ugotovila, da je največja ovira za hitro rešitev mezdnih gibanj pomanjkanje priznanega indeksa, po katerem naj bi se ugotavljale draginjske spremembe. Vseled tega je predlagala kr. banski upravi, da skliče konferenco delodajalskih in Delavske zbornice, na kateri naj bi se sestavil realen indeks za ugotavljanje draginjskih sprememb na podlagi gibanja cen v večjih mestih in industrijskih revirih.

Izmed važnejših akcij, ki jih vodi D. Z. moramo omeniti sledeče:

Za mizarsko stroko v dravski banovini je določen rok za sklenitev kolektivne pogodbe do 20. VIII. 1940. Če ne pride do sporazuma, bo kr. banska urava predpisala mezde (tarifno lestvico) za mizarsko stroko.

Za rudarje državnih rudnikov je izdelala načrt kolektivne pogodbe ter se bodo 5. VIII. 1940 vsila tozadnja pogajanja. Akcija za zboljšanje položaja rudarskih staropokojencev ter za priznanje draginjskih doklad novopokojencem, kakor tudi za spremembo pravil bratovske skladnice posveča vsi pažnjo.

Dala je iniciativo za ureditev delovnega časa poklicnih šoferjev, dalje za ureditev položaja strežniškega osebja v umobolnicah (za kar se bo po poročilih iz Beograda načrt v kratkem izdelal), za zavarovanje gozdnega in poljedelskega delavstva ter za ureditev službenih odnosov delavstva, zaposlenega pri delih v režiji ministrstva vojske in za izvajanje določb delovnega prava obrtnega zakona tudi pri delih, ki jih vrši država v lastni režiji.

Prav posebno pozornost na posveča Delavska zbornica vprašanju decentralizacije Suzorja in zahteva delitev Suzorja na samostojne nosilce delavskega zavarovanja, za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, ker bodo le tako zaščiteni interesi zavarovanega članstva.

Maksimalne cene za drva

Na podlagi sklepa ministra za trgovino in industrijo ter ministra za socialno politiko in narodno zdravje, ki je bil izdan na podlagi čl. 33 točka 4. uredb o kontroli cen, se določajo naslednje najvišje dovoljene cene lesu, namenjenemu za kurjavo. Na železniških in rečnih postajah na področjih urada za kontrolo cen se drva v količinah najmanj enega desetonskega vagona ne smejo prodajati po višjih cenah, kakor so naslednje:

- 1) bukova polena I. vrste po 110 din, bukova polena II. vrste po 92,50 din;
- 2) gabrova polena I. vrste po 117,50 din, gabrova polena II. vrste po 105,50 din, gabrova polena III. vrste po 95 din, okrogla gabrova polena I. vrste po 100 din, II. vrste po 95 din;
- 3) borova polena I. vrste po 97,50 din, II. vrste po 90 din, III. vrste po 83,50 din in okrogla borova polena I. vrste po 77,50 din;
- 4) jesenova polena I. vrste po 102,50 din, II. vrste po 97,50 din;
- 5) hrastova polena I. vrste 92,50 din, vrste po 80 din;
- 6) brezova polena po 76. din;
- 7) mešana trda polena po 82,50 din, hrastova ali trda mešana polena III. vrste po 76 din, mehka mešana polena po 80 din;
- 8) lipova polena po 105 din;

Vse cene veljajo za en kubični meter

Skrb za mladino v litijskem okraju

Pokrenjena je akcija za ustanovitev krajevnih odborov Jugoslovenske unije za zaščito otrok

Litija, 24. junija. V našem okraju se je pričela akcija za ustanovitev krajevnih odborov Jugoslovenske unije za zaščito otrok. Akcija je pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije, ki je s svojo vplivno besedo že mnogo pri pomogla, da se skrbi za našo mladino posveča potrebna pozornost. Zdej, ko se akcija razširja tudi v podeželske občine, bo uspeh tem večji in lepši, saj bo pritegnila k sodelovanju tudi najbolj oddaljene kraje. Akcijo je pokrenil sreski načelnik g. dr. Gregorin, ki je pozval vseh 13 občin v našem okraju, naj začno s pripravami za ustanovitev krajevnih odborov Unije za zaščito otrok. V poštev pridejo občine Litija, Kresnice, Krka, Mlinše, Poljsnik, Primsko, Stična, St. Jurij pod Kumom, St. Vid pri Stični, Trebeljevo, Vače, Veliki Gaber in Višnja gora.

Kljub preobilici drugih društev, ki jih imamo že doselej prav tako tudi v manjših krajih in ne samo v Ljubljani, bo nova organizacija gotovo privabila lepo število

članov, saj ima Unija za zaščito otrok plemenite namene. Med drugim bo skrbela za zbiranje podatkov o razmerah, kako živijo naši otroci in njih starši. V poštev bodo prihili podatki o stanovanju, prehrani, zaslužku itd. Na osnovi dobljenih podatkov bo skrbela Unija s pomočjo ostalih činiteljev, da se materam in otrokom ustvarijo boljši pogoji za duševni in telesni razvoj. Unija bo tudi vodila evidenco nepreskrbljenih otrok, zakonskih in nezakonskih, kakor tudi nezastitljenih mater in dojenčkov. Vodili bodo evidenco o otrocih, ki so oddani v tuje družine, kakor tudi o mladini, ki se uči pri obrtnikih ali trgovcih. Skrbeli bodo za mladino z oddajanjem mater in otrok v okrevališča, letovišča in zdravilišča.

Unija bo nastopila v sodelovanju s krajevnimi činitelji in oblastmi proti socialnemu zlu, slabim navadam in bolezni, ki povzročajo nezadosten telesni in duševni razvoj našega otroka ali pa njegovo zamarnost. Unija bo skrbela tudi za pre-

pagando, prirejala bo roditeljske sestanke, organizirala predavanja, širila primerne knjige in storila tudi druge ukrepe za popularizacijo zaštite mater in otrok. Spoznamo z ostalimi organizacijami bo organizirala otroške dneve. V primernem času namerava zgraditi tudi posvetovalnico za mater in male otroke, kar je zlasti pri nas, kjer je v večini delavski ohranilo kmečki sloj, nujno potrebno. Že na nekaterih sestankih, ki so jih vodili v Litiji in v hribovskih vaseh naši zdravniki doselej, je bil odziv zelo velik in matere so bile hvaležne za strokovne nasvete.

Za Litijo, kjer je večina predilniških otrok, pa je nujno osnove dnevnega zavetišča. Starši so čez dan zaposleni v tovarni, deca pa je potem, ko se vrne iz šole, prepuščena sama sebi. Ker nima nadzorstva, zaide v slabo družbo in je prepuščena ulici, ki je uničila tisto, kar je zgradila šola ob sodelovanju doma. Zato je osnove dnevnega zavetišča najbolj pereča zadeva našega kraja in je bila ta misel sprožena že večkrat žal brez uspeha. Unija pa bo imela hvaležno polje. Gotovo jo bodo podprle vse naše ustanove in vsa javnost, ki ji je mar vzgoja naše mladine.

V mnogih drugih krajih je Unija za zaščito dece že ustanovljena. Zato pričakujemo, da se bo zdaj, ko je dana pobuda, pospešila ustanovitev tudi pri nas. Akcijo bo najprej izpeljala Litija, ki bo nato pritegnila k delu še ostalih 12 občin našega okraja. Unijo čaka precej dela tudi z delovanjem v posameznih oksekih, tako na primer v odseku za zaščito dece v vojnem času.

V pedagoškem svetu velja pravilo, da je današnje stoletje stoletje otroka. Kdor želi dobro našo državo, mora podpirati najprej otroka, našo mladino. Vsi stanovalci brez razlike se naj odzovejo pripravljemu odboru Unije za zaščito otrok k sodelovanju. Dolžnost prav vseh je, da pristopijo složno k delu.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Četrtek, 25. julija: Jakob, Rado

DANASJNE PRIREDITVE

Kino Matica: zaprto
Kino Sloga: Gentleman vilmolec
Kino Union: Ples na vulkanu
Kino Šiška: Zdravnik iz strasti

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Picoli, Tyrseva cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

Pogreb dr. Gabrovška

Ljubljana, 25. julija. Na viškem pokopališču so se večeraj že pred 18. uro zbirale množice občinstva, ki so prihajale koprati mlado žrtev planin. Truplo pokojnega dr. Juleta Gabrovška je počivalo v zaprti krsti, ki je bila vsa pokrita z vencem, cvetjem in zelenjem, dokler ni prišel čas, ko ga je sprejela vase domača zemlja.

Po blagoslovitvi krste in molitvah duhovnikov je ob 18. zapelo mlademu pokopniku v slovo pevsko društvo »Cankarjevo ganišvo žalostinko« Gozdci je že zelen... Od mrtvašnice do sveže izkopane groba ob zidu pri vhodu na pokopališče se je po molitvah v cerkvi razvil dolg žalni sprevod, v katerem so takoj za križem stopali nosilci prekrasnih vencev, za krsto pa globoko potni starši, brata in sestre ter ostali sorodniki. Na zadnji poti so med drugimi spremlili dr. Gabrovška tudi predstavniki Ljubljanskega šahovskega kluba z univ. prof. dr. Milanom Vidmarjem, dr. Kasalom in Vasjo Pircem na čelu, kot zastopnika odvetniškega stanu dr. Fetič in dr. Urbanc, številni pokopnikovski sodci, ki so prihajali ob blizu in daleč, skupina aktivnih in rezervnih oficirjev in pa številni znani alpinisti. Pred odprtim grobom je pokopniku v imenu Ljubljanskega šahovskega kluba spregovoril ganljive besede v slovo univ. prof. dr. Kasal, od pokopnika pa se je z globoko občutenimi besedami poslovil g. G. Tratar v imenu strokovne organizacije stavbniških delavcev, naglašujoč pokopnikovo delo na socialnem polju.

Iz Gornje Radgone

— Tatvina drv. Pri posestniku Francu Klemenčiču na Jančevem vrhu je imel trgovca z lesom Andrej Šajher iz Nasove kupljeno sečnjo večjega kompleksa bukovega gozda, v katerem je imel pripravljeno večjo množico bukovih drv za razpodoj. Ker pa je cena bukovih drv letos precej višja od lanskega leta in tudi povprajevanje večje, so se nekateri hoteli pomešati z drvmi. Mulec Ferdinand, Vrbanič France, Graj Janez, Antonij Jožef, Kovarčič Alojz, Horvat Franc, Lukovnjak Ivan in Vajš Franc, vsi iz Jančevega vrha, so opazovali drug drugega, kako so nosili ukradena drva iz gozda. Lastnik je opazil tatvino šele sedaj, ko je zmanjkalo drv okrog 12 kub. metrov. Ko je bil pri tatvini zaloten prvi, je izdal drugega in po vrsti so končno vsi tatvino priznali. Izgovarjajo se na revščino, kar pa jih pred sodiščem ne bo opralo.

— Obeta se dobra vinska letina. V gornjeradgorskem okolišu obetajo gorice razmeroma dobro lvinško letino. Po letošnji hudi in dolgotrajni zimi posebna vinska trta se je precej popravila in vse kaže, da bo trgatve precej obilna, če ne bo elementarnih nesreč, ki so letošnje poletje v turkajšem okolišu dokaj pogoste. Nevhita v nedeljo popoldne zaenkrat ni povzročila posebne škode, ker je precej redka toča padala med gostim dežjem. Pač pa je med močnim grmenjem treskalo in sicer je udarila strela v hrusko posestnika Veberja na Spodnjem grišu, katero je prapleciala ter v precej debelo smreko v bližnji gradiča Rotenturna, kjer je nastanljena orožniška postaja, čeravno so v bližini nahajajoča se poslopja na več mestih opremljena s strelovodi.

— Pretep. V Orehovcih pri Gornji Radgoni sta se srečala na cesti dve pomešani fantovski in moški družbi ki sta odhajali iz Haložanove gostilne na Ptujski cesti. Beseda je dala besedo in kratkemu prekanjanju je sledil pretep. Zabliskali so se noži in zapole late. Po silnem udarcu s kolom je obelžal na cesti nezavesten posestnik sin Ludvik Veberič s Ptujске ceste. Udaril ga je Alojzij Pfajfer, slikarski pomočnik iz Boravce ki se bo za svoje surovo dejanje moral zagovarjati pred sodiščem.

Senzacionalna in napeta kriminalna drama ameriških tajnih detektivov!
Gentleman vlomilec
 Predstave ob 16., 19., 21. uri
 Melvyn Douglas
 Virginia Bruce
 Warren William
 KINO SLOGA, tel. 27-30

Revolucionarna epopeja
 burne francoske zgodovine
PLES NA VULKANU
 V gl. vlogah: GUSTAV GRUNDGENS, SYBILLE SCHMITZ in THEO LINGEN.
 Predstave ob 16., 19. in 21. uri.
 KINO UNION, tel. 22-21

DNEVNE VESTI

— Seja ministrskega sveta. Jutri dopoldne bo seja ministrskega sveta. Razen tekočih poslov bo ministrski svet obravnaval tudi prihodnje proračunske dvanajstine za mesec avgust, september, oktober in november, ki se te dni pripravljajo.

— Recepteja na čast naši gospodarski delegaciji v Berlinu. Državni tajnik v nemškem gospodarskem ministrstvu dr. Landfried je priredil recepteja na čast našim gospodarskim delegatom dr. Filiji in dr. Belinu v Domu aviatikov v Berlinu. Recepteji so prisostvovali zastopniki vseh ministrstev in zainteresiranih gospodarskih ustanov Nemčije, z naše strani pa bivši poslanik dr. Andrič, člani našega poslaništva in člani delegacije.

— Za zboljšanje položaja državnih upokojencev. Zastopniki Združenja državnih upokojencev bivše primorske banovine iz Splita so posetili večerj pomočnika finančnega ministra Filipoviča in mu podelili težak položaj državnih upokojencev zlasti tistih, na katere se ne nanaša uredba o osebnih in rodbinskih dokladih iz marca tekočega leta. Položaj državnih upokojencev se je poslabšal zlasti odkar so se znatno podražile življenjske potrebe. Pomočnik finančnega ministra je izjavil, da se je pripravila nova uredba, s katero se bo zboljšal položaj državnih upokojencev. Nova uredba stopi v veljavo v kratkem.

— Most preko Mure dograjen. V neposredni bližini Slatine Radencev na ozemlju občine Petanjci so zgradili velik železobetonski most čez Muro. Novi most veže Maribor, Gornjo Radgono, Slatino Radence in Mursko Soboto in zgradilo ga je podjetje Slograd. Graditvi so ga začeli 1. septembra 1938. Zaposlenih je bilo stalno okrog 250 delavcev, ki so delali tudi pozimi. Zanimivo je, da je ogljikova kislina precej ovirala delo delavcev in strojev. Ponekod, kjer so razkazovali glavno korito Mure, je namreč uhajalo iz zemlje precej ogljikove kisline. Most je v glavnem že dograjen in prihodnji mesec bo svečano odprt. Stroški so bili preračunjeni na 6.500.000 din. Tako je končno Prekmurje dobilo zvezo z bivšo Stajersko.

— Uredba o cenah in odkupu letošnje pšenice. Gospodarski odbor ministrov je v tork med drugim obravnaval tudi ovprasanje cen in odkupa letošnje pšenice. V ta namen bo izdana posebna uredba z zakonsko močjo in sicer še ta teden, ker se je nova pšenica že pojavila na trgu in se prodaja po neznatno nižjih cenah, kakor bodo določene z uredbo. Vlada je ostala pri prejšnjem sklepu, da določi odkupno ceno 250 din 100 kg za najboljšo kvaliteto in najugodnejšo prometno relacijo. Ta cena se bo dvigala postopoma za poznejše termine, tako da bi za dobavo ob koncu junija 1941, veljala cena 280 din za 100 kg.

— Ne 500, temveč 1000 vagonov koruze iz Bolgarije. Včeraj smo poročali, da bomo uvozili iz Bolgarije 500 vagonov koruze. Prizad je pa sklenil nakupiti v Bolgariji poleg že dobavljenih 200 še 800 vagonov koruze.

— Znižanje provizije pri deviznih transakcijah. Da se olajša uvoz in izvozni trgovini plačilni pogoji je Narodna banka sklenila znižati dosedanje provizije pri deviznih transakcijah od 2,5 na 2 promile.

— Vojaska vest. V našo vojsko je sprejet v čin rez. pehotnega podporočnika iz bivše avstroogrske vojske narednik djak dr. Janko Kalan.

— Oreškovičeva opereta »Pobjednik« v filmu. V Zagrebu se je pričelo poskusno snemanje operete Oreškoviča in »Pobjednik«, ki povečuje delo in uspehe hrvaške seljaške zaštite odnosno njene konjenice. Film izdeluje »Jugoslavija film«, ki je snemal tudi svečanosti ob proslavi dr. Mačkovega rojstnega dne in godu v Zagrebu. Film bo monumentalen in v njem nastopi 4.000 konjenikov Hrvatske seljaške zaštite. Kmečka dekleta, ki so do včeraj še delala na polju in v vinogradih, so se včeraj na terenu Hrvatske meščanske zaštite sminkale za film, da nastopijo kot filmske igralke.

— Okrog 30% mornarjev nezaposlenih. Po podatkih razvedništva pomorskega prometa v Splitu imamo 12.063 mornarjev, a zaposlenih je samo 7.122. Pri mali obalni plovi je zaposlenih 3620 mornarjev (2724 mostova in 896 častnikov), pri sveliki obalni plovi je pa zaposlenih samo 456 (348 mostova). Ostali mornarji, 3046 so zaposleni pri drugih poslih, plovi na odprtem morju. — Skupna tonaža naše mornarice znaša 397.612 brutto registrskih ton. Za dolge proge imamo 80 ladij s 326.450 t, za krajše obalno plovidbo 838 ladij s 44.057 t in daljšo obalno plovidbo 18 ladij s 26.505 t. V pristaniščih je prijavljenih 4.100 pristaniških delavcev, a od tega številca jih je zaposlenih 2.520. Največ je pristaniškega delavstva na Sušaku, najmanj v Kotoru. — Število pristaniškega delavstva mornarjev stalno narašča in zadnjih letih, a tudi sedanjih zastoj je le začasen.

— Ali bodo petrolejske družbe v resnici preselile svoje centre? Pred tedni so začeli listi poročati, da bodo petrolejske družbe, ki imajo svoje centre v Zagrebu in ki so povezane v »zajednici« ali kartelu preselile svoj sedež v Beograd. Glede na to je »Jugoslovenski Shell d.d.« demantiral te vesti, kar je zbudilo razne komentarje. Nekateri listi vztrajajo pri trditvi, da se Shell namerava preseliti iz Zagreba in omenjajo, da se je nekaj uradnikov angleške in nizozemske narodnosti preselilo že v Beograd, drugi pa zopet poročajo, da bo centrala ostala v Zagrebu, pač pa da družba namerava preplejati arhiv, blagajno in večje število selitev tako močnega podjetja in se jim zdi nerazumljiva, češ da ima družba na področju banovine Hrvatske največji skladišči (Dubrovnik in

Solin) in rafinerijo v Capragu. Tiste pa, ki žalujejo za takšnimi družbami, bi bilo treba opozoriti, da so petrolejske družbe vodile politiko, ki nikakor ni bila istovetna z interesi našega gospodarstva ter da so izbirale svoje centre, kjer je bil najmanjši odpor proti njihovi kartelni politiki, kar priznava tudi »Industrijski kurir«.

— Hrvatska dobi hmeljarsko društvo. Ban dr. Subašić je razširil na področje banovine Hrvatske uredbo kmetijskega ministra o hmelju. V zvezi s tem je izdal posebno naredbo. Na hmeljskem področju banovine Hrvatske se ustanovi hmeljarsko društvo, ki mu bo naloga zastopati interese hmeljarjev.

— Novi rektor akademije glasbe in gledališke umetnosti. Na včerajšnji seji profesorjskega sveta Akademije glasbe in gledališke umetnosti v Zagrebu je bil izvoljen za rektorja prof. Franjo Dugan, za prorektorja pa dosedanj rektor prof. Fran Lhotka.

— Maksimirane cene kruha v Zagrebu. Po odredbi bana dr. Subašića bodo veljale na področju Zagreba do nadaljnjega naslednje cene odnosno teže kruha: beli kruh 4 din za komad teže 750 g, polbeli 4 din za komad teže 900 g, črni pa 4 din za komad teže 1.050 g.

— Nad 8 milijonov za ceste v Vojvodini. Ban dunavske banovine dr. Kijurina je podpisal odlok o gradnji in popraviljanju najvažnejših cest v dunavski banovini. Za ta dela je odobren kredit v znesku 8 milijonov 360.370 din.

— 20 milijonov din za gradnjo sol. Kurator zapuščine znanega dalmatinskega bogataša Račića dr. Kolina je imenoval odbor, ki bo vodil vse posle v zvezi z zapuščino. Takoj je dal odboru na razpolago 20 milijonov din za gradnjo poslopij za ljudske sole, meščanske sole, navtično solo in trgovsko akademijo.

— Zagreb dobi moderen avtobusni kolodvor. Še bolj kakor v Ljubljani se čuti potreba avtobusnega kolodvora v Zagrebu. Kjer je avtobusni promet zelo razvit. Zda je končno padla odločitev o zgraditvi modernega avtobusnega kolodvora, ki ga zgradi najbrž na zemljišču za poslopjem SUZORJA pri glavnem kolodvoru. Stroški bodo znašali okrog 800.000 din, če bo dala mestna občina brezplačno na razpolago zemljišče. Avtobusni kolodvor bo prilično poslopje.

— Kapital se seli iz Zagreba v Beograd. V zadnjem polletju se je preselilo v Beograd po zasebnih cenah za okrog 300 milijonov din kredita. Iz Zagreba se je preselilo mnogo Srbov in Židov, ki nalagajo denar v nepremičnine. Zaradi tega je tudi letos izredno živahna stavbna sezona v Beogradu, ki bo baje presegla vsa pričakovanja.

— Izlet SPD. Za izlet na Triglav v času od 1. do 4. avgusta sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4/I, prijave do vključno sobote 27. t. m., ker mora pravočasno sporočiti oskrbnikom glede prenočišč in prehrane. Kdor želi v prijatni družbi posetiti Triglavsko pogorje, naj se takoj prijavi v društveni pisarni SPD.

— Opozorilo. Pošta Bogomolje na otoku Hvaru prejema pogosto pošiljke za Selca na otoku Braču in Selca, pošta Stari grad, nasprotno pa pošiljke za Selca, pošta Bogomolje, šele preko pošte Selca, Dalmacija (na otoku Braču) in Stari grad. Pošilja telji takih pošilk se opozarjajo, da se izognejo zakasnitvi v dostavi teh pošilk, da napišejo na njih točne naslove: Selca, pošta Bogomolje; Selca, pošta Stari grad; Selca na otoku Braču ali Selca, Dalmacija; Selce, Hrvatsko primorje; Selce nad Skofjo Loko.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, brez bistvenih sprememb sedanega vremena. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Sarajevu 31, v Splitu 32, v Beogradu in na Rabu 30, v Dubrovniku in Kumboru 29, v Zagrebu 28, v Ljubljani 27,6, na Visu 27, v Mariboru 26,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 762, temperatura je znašala 17,5.

— Nesreče. 13letni sin delavca v tovarni motovca na Grosupljem Ivan Roč je včeraj doma v Silivici padel s senika, si zlomil desno roko in se poškodoval na hrbtu.

— Sletni posestnikov sinček Jože Stele s Poljsnika je včeraj našel doma pest smodnika. Smodnik je odnesel na prosto, kjer ga je zažgal, pa mu je udaril v obraz ter mu poškodoval oči očesi. — V Preski pri Medvodah je pokopal na gozdni poti pod seboj voz posestnika Vinka Šušteršiča in njegovega šestletnega sinčka Vinka. Oče si je zlomil levo roko, sinček pa se je hudo poškodoval na hrbtu. — 21letna delavka Antonija Motoš z Ježice je včeraj skladała bruna, pri čemer ji je padlo težko bruno na desno nogo in ji jo zlomilo. — V bolnico se je zatekla tudi posestnica Marija Marolt iz Dravlj, ki je na njivi žela žito in se vrezala v levo nogo.

Iz Ljubljane

—lj Novi seznam davčnih osnov ljubljanskih davčnih zavezancev so od danes dalje razgrnjeni na magistratu, in sicer za mesarje, pekarnice, sedlarje, torbarje, ščetarje, tapetnike, pleskarje, kleparje, kotlarje, vodovodne instalaterje, ključavničarje, kovače, mehanike, dimnikarje, šivilje, krojače, privatne učitelje in tudi za umetnike. Ti sezname bodo razgrnjeni do vključno 1. avgusta na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistratu in pritičljivi leve hiše na Mestnem trgu. Sezname za zdravnike, zobozdravnike in dentiste, za notarje in odvjetnike, za inženirje, arhitekte in geometre ter za brivce in čevljarje bodo pa razgrnjeni samo do vključno 28. julija.

—lj Kdo je odgovoren za škodo, ki jo trpe hiše na Hradeckem cestu zaradi težkega prometa? Večkrat smo že opozarjali, da Hradecka cesta ni primerna za težek tovorni promet, ker je ne le preozka, temveč tudi preslabo fundirana in ker sto-

je neposredno ob nji hiše s slabimi temelji. Zlasti je ta cesta neprimerna za promet s težkimi tovornimi avtomobili. Tega ni treba več dokazovati. Strokovnjaki, ki bi si ogledali hiše tik ob cesti, bi lahko sprevideali, da razpoke zidovja niso nastale le slučajno. Ko vozijo težki tovorni avtomobili mimo teh hiš, se tla in zidovje tresejo kakor ob potresu. Dokler cesta ne bo urejena za težki promet, bi morale biti uvedene prometne omejitve. Vsekakor bi morali prepovedati vsaj vožnjo s težkimi avtomobili, odnosno predpisati tako počasno vožnjo, da bi hiše ne bile ogrožene.

—lj 40letnica matere. Da se domeni, kdaj, kako in kje proslavimo 40letnico maturinge ljubljanske gimnazije in realke 1900, vabimo v Ljubljani in bližini biva-joče tovariše na sestanek v soboto 3. avgusta ob 18. v salonu pri šestici poleg »Sloga«.

—lj Promocija. Na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju je bil promoviran za doktorja trgovskih ved g. Risto Jelacin, sin predsednika zbornice za TOI v Ljubljani, g. Ivana Jelacina. Mladi doktor, ki se je že v Parizu kot akademik publicistično udeleževal, bo v bodoče praktično sodeloval pri podjetjih svojega očeta.

—lj Kongres UJNZB v Novem Sadu. Železničarska organizacija Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev bo imela svoj letosnji kongres v Novem Sadu. Predkonferenca bodo 26. in 27. julija, a glavni kongresni dan bo v nedeljo 28. julija. Iz Ljubljane se odpelje delegati dne 25. julija t. l. Je to že XXII. kongres Združenja. O poteku bomo še poročali.

—lj Razstava idejnih osnutkov za »Dom onemoglih na Bokalcu« v Jakopičevem paviljonu je pr. aljšana do vključno nedelje. Vstopnine ni.

—lj Šipe je razbil. Snoci okrog 23. se je primajal z Aleksandrovo ceste v Selenburgovo ulico pijan razgrajaj, držev v rokah precej velik kamea, s katerim je tolkel po roljah trgovin v Selenburgovi ulici. Pijanec se je opotekal naprej po ulici in prišel do izlozbe Tiskovne zadruge, kjer se je ustavil. In že so zaženekale razbite šipe v izlozbi v Knafljevi ulici, kakor je stopil še pred izlozbo v Selenburgovi ulici in jo tudi razbil s kamnom. V Selenburgovi ulici se je hitro zbrala večja množica ljudi, prišli pa je tudi stražnik, ki je pijanega razgrajaja odvedel na policijo. Tam so ugotovili, da imajo opraviti z nekoliko umobolnim bivšim učiteljem M. ki so ga čez noč pridržali. Škoda na razbitih šipah znaša blizu 7000 din in je deloma krita z zavarovalnino.

Izpred obrtnega sodišča

Služboimalečve pravice so ustanovljene v zakonu, lahko se pa določijo tudi s kolektivno pogodbo. Toda določila v taki pogodbi ne smejo biti za delavca slabša, kakor jih zakon predvideva. Pogodba ne sme vsebovati, da se nadurno delo plača z manj kakor 50% pribitkom, pač pa lahko taka pogodba zahteva, da se tako delo nagraja s 75—100%. Tudi določila, ki bi delavcu v teriatav zastarala, ne sme biti krajša, kakor jo predvideva zakon. To nam bo pojasnil sledeči primer:

Po § 219 obrt. zak. obrtji delavec pravico do mezde največ za en teden, ako je zbolel in si boleznii ni namenoma ali z veliko malomarnostjo nakopal. Ker obrtni zakon ne določa, kdaj taka teriatav zastara, je za presojo tega vprašanja mero-dajno določilo občeja državlanskega zakona, ki pravi, da taka teriatav zastara v treh letih. Kaj pa kolektivna pogodba v gradbeni stroki? Ta se glasi v čl. 11 t. 4 takole: »V vseh slučajih mora delavec za-držek nemudoma javiti delodajalcu in mora predložiti ustrezno pismo potrdilo. V slučaju zadržka zaradi bolezni mora delavec predložiti potrdilo uradnega zdravnika ali OUZD o vzroku in trajanju nesposobnosti za delo. Potrdilo se mora predložiti pri prvem izplačilu od-nosno najkasneje v 14 dneh.« Iz tega be-sedila tedaj sledi, da bi delavec izgubil pravico do bolezniine za en teden, ako ni predložil pri prvem izplačilu ali vsai v 14 dneh po okrevanju pismenega potrdila o svoji bolezni. Taka določba ne more biti za delavca obvezna, ker naspro-tuje zakonu, po katerem zastara taka teriatav, kakor že rečeno, v treh letih.

Tako je obrtno sodišče v nekem kon-kretnem slučaju razsodilo. Tone je bil delavec v gradbenem podjetju. Po treh mescih je zbolel za 14 dni in je za toliko časa izostal od dela. Po okrevanju je pri-šel zopet na delo. Delovodja ga je sprejel, kakor da bi se med tem časom ne bilo nič posebnega zgodilo. Delovodja ni za-hteval od Tonea pismenega zdravniko-vega potrdila. Tone pa ne odškodnine za bolezenski teden, marveč je dalje delal še kake tri mesece. Šele po izstopu iz službe je Tone hotel imeti tudi bolezni-ski teden plačen, kar pa mu je podjetnik odklonil.

Tone je tožil in šele v tožbi predložil potrdilo OUZD, da je bil v navedenem času resnično bolan in delanezmožen. Tu-di pri razpravi se je podjetnik branil pla-čati bolezniino in se pri tem skliceval na kolektivno pogodbo, češ da Tone ni pred-ložil najkasneje 14 dni po okrevanju zdravnikovega potrdila, marveč šele v tožbi, priznal pa je, da od Tonea ni ni-koli zahteval takega potrdila. Sodišče pa je kljub temu obsodilo podjetnika, da je moral plačati Tonetu bolezniino za 6 de-lovniih s kratko motivacijo: Res se kolektivna pogodba glasi tako, kakor podjetnik

zatrjuje in da se Tone ni tako ravnal, to-da pogodba nasprotuje določbi § 219 obrt. zakona, ki pravi, da je delavec dolžan predložiti zdravniško potrdilo, šele na zahtevo podjetnika: § 219 obrt. zakona je prisilnega značaja, zato Tone ni izgubil pravice iz tega paragrafa s tem, da je kljub čl. 11 kolektivne pogodbe predložil potrdilo OUZD šele v tožbi.

Živahna gradbena sezona

Največ se letos zida na periferiji mesta, večinoma eno in dvostanovanjske hišice in vile

Ljubljana, 25. julija

Navzlic težkim časom in splošni nego-tovosti, se v Ljubljani in okolici tudi le-tošnje poletje precej zida. Gradbena sezona se je pričela že zgodaj spomladi in traja ne-pregotoma, razen v dneh stavke stavbi-nskih delavcev v juniju. Največ se zida le-tos zunaj na periferiji, in sicer manjših eno- in dvostanovanjskih hiš ter vil. Južna stran mesta v pogledu novih zgradb nekaj let sem ni kaj prida napredovala, letos pa je vprav na Viču in za Vičem, v Kozarjah ter proti Mestnemu logu zrastle precej no-vih, prav ličnih hiš, a precej jih je šele začeti.

Na Vrhovcih je zrastle prav lepa koloni-ja mičnih vil in hišic z res okusno in praktično urejenimi vrtovi. V zadnjem ča-su so jeli posamezniki postavljati hiše tudi nad Vrhovci, blizu gozdiča med opekarna-ma, še več pa je novih hiš v Brdu in na južnem koncu Podutika. Stavbni svet tam ni predrag in ga lahko kupi tudi siromas-nejši človek, za skromnejši denar, da si postavi lastno streho. V zadnjem času je zrastle več manjših novih hišic tudi ob Cesti na Dobravo in sicer okraj Grada-šnice. Lastniki so povelični delavci, zapo-sleni po tovarnah v mestu ali v bližnjih opekarnah. Prav pridno zidajo stanovanj-ske hišice tudi ob Tržaški cesti, za Dolgim mostom, kjer je tudi nastala prav čedna nova kolonija. Ne gradi se pa toliko tu glavne ceste, kjer je svet že precej drag, kakor pa proti stari kozarški vasi na eni strani in pa proti Mestnemu logu na drugi strani.

Precej se zida in se je že zidalo letos

Iz Maribora

— Žalostna nesreča. V žrečah pri Slo-venskih Konjicah je našel 12-letni Anton Ločnikar v žepu svojega očeta nabit samokres. Fantek se je z orožjem igral in pritisnil tudi na petelina. Orožje se je spro-žilo in krogla je zadela v bližini stoječo Antonovo sestro. Deklica je kmalu nato izkrmavala.

ŠAH

— Iz Centralnega šahovskega kluba, Dravi ob 20. bo v »Zvezde« važna odborova seja v zvezi z udeležbo klubovih članov na nacionalnem amaterskem turnirju v Celju. Na junjskem brzem turnirju je zmagal mojster Furlani, 2. šiška, 3.—4. Arrigler, Kumelj itd. Tudi v juliju je osvojil brzopotežno prvenstvo Furlani z 8 in pol točkami. II. šiška 8, III. Germek 6 in pol, IV. Kavečič 6, V. Arrigler 5 itd.

Borzna poročila

Curih, 25. julija. Beograd 10.—, Pariz 9,78, London 17,20, New York 440.—, Milan 22,20, Madrid 40.—, Berlin 176.—.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

PRINAŠAM VAM MLADOST IN LEPOTO!

Mladostne poteze niso dvignile od Vaše starosti, ampak od negovanja Vaše kože. Poskusite vsaj enkrat NIVEA! Zakaj samo NIVEA vsebuje EUCERIT, ki daje Vaši koži zdravje, a samo zdrava koža lahko izraža mladostne in sveže poteze.

NIVEA CREME

JESENSKI DUNAJSKI VELESEJEM 1940
OD 1. DO 8. SEPTEMBRA

Navzile vojni je Dunajski velesejem pomembno povečan — prostorno z novimi zgradbami, vsebinsko pa s pridobitvijo novih skupin razstavljalcev. Posebno bo zastopana nemška industrija avtomobilov.

Mednarodni značaj daje Dunajskemu velesejmu posebno močno sodelovanje inozemstva, posebno pa vseh držav jugovzhodne Evrope, Jugoslavije, Madžarske, Rumunije, nadalje Slovaške itd.

VIZUM ZA POTOVANJE
 Obiskovalcem Dunajskega velesejma bo izdan brezplačen vstopni vizum. Potrebno je, da zastopnik Dunajskega velesejma — ki je pristojen za kraj, kjer interesent stalno živi — predlaga, da se lahko izda vizum. Prijave se sprejemajo do 10. avgusta 1940. Poznejše prijave se bodo sprejemale v mejah možnosti in bodo tudi vezane s posebnimi stroški.

UGODNOSTI ZA POTOVANJE
 Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebno sejmsko legitimacijo, glasečo se na njihovo ime, in popust za potovanje, in sicer: na nemških državnih železnica 60%, na jugoslovenskih državnih železnica 50% pri povratku od normalne tarife.

NATANČNEJŠA OBVESTILA
 dajejo: Častni zastopnik Dunajskega velesejma za dravsko banovino in banovino Hrvatsko: direktor Josip Kulhanek, Zagreb, Illica 9, tel. 24-307, ter generalni zastopnik za kraljevino Jugoslavijo: H. Pfannenstiel, Beograd, Bosanska 29, tel. 30-881.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

FOTO-AMATERJEM

razvija, kopira povečava foto-atelje Mancini, Ljubljana-Vič. 1765

»Slov. Narodu«

ki so na cenejši!

KLISEJE

ENO VEČERJNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

MEDICA

barva ustne in lica! Dobite jo v **MODERNI** Ljubljana, Židovska ulica 6

OPERA KLET V LJUBLJANI

nudi vsako sredo, četrtek in petek sveže pošiljke najboljših morskih rib

Danes za sladokusce tudi jastog in grancevoli. Poleg bogato zalozene kuhinje imamo razne bosanske posebnosti, bosanski lonac, srbska buranija in dijuvece, raznjiči, čevapčiči, džubastija itd. Točimo zajamčeno pristna dalmatinska vina in razne druge pijače. Pivo v vrčkih. Za oddih prijazen vrt v zatijaju

Velik uspeh ilirijanskih plavačev

Velika ligaška plavalna tekma — Ilirija : ZPK 72 : 37 — Ilirija II : MPK 48 : 23
Waterpolo Ilirija : ZPK 5 : 1

Ljubljana, 25. julija
Po presledku skoraj oveh let se je večeraj pričelo prvo ligaško tekmovaljevanje bazena Ilirije med zagrebačkim plivačkim klubom in ljubljansko Ilirijo. Za to prireditelj je bilo ljubljansko kopališče kar najbolj pripravljeno. Tudi glede vremena smo imeli srečo, da nam dež do pota izjemoma ni nagaal. Razeltev prostora v ilirijanskem kopališču je bila zelo posrečena in to glede sodniškega zbora, občinstva in tekmovalcev. Osebito naj omenim pri tej priliki idealno razsvetljavo, ki je vsem omogočala dober pregled bazena. V žiriji so bili: vrhovni sodnik Prčić, starter Fux Milan, sodniki na cilju so pa bili Prezelj, Dobrota, Negro in ing. Kurir. Tekma se je začela točno ob napovedani uri, ob 21.

400 m prosto gospodje

Kot prvi so se javili sodnikom za 400 m prosto gospodje, in sicer Vidović od ZPK, Mihalek Ilirija, Bergler ZPK in Skarpa Ilirija. Pri tej točki, v kateri so Ilirijani absolutno zmagovali, se je posebno odlikoval Skarpa s svojim lepim stilom, dobrim startom in obratom. Mihalek kot drugi ima nekoliko slabši stil z nogami, vendar je pa zelo dober v rokah in pri obratu. Pri Vidoviću je bil start zelo slab, obrat dober, vendar stilo še ni popoln. Bergler svojim partnerjem v splošnem ni bil dorasel. In tako je končala ta prva točka:

1. Skarpa, Ilirija v času 5:28.02, 2. Mihalek 5:29.04, 3. Vidović 5:41, 4. Bergler 6:01. Točke v tekmovalstvu Ilirija 8, ZPK 3.

100 m prosto dame

Kot druga točka je bilo 100 m prosto dame. Javile so se na startu Keržan (Ilirija), Vadas (Zagreb), Finc Draguša (Ilirija), Brkić (Zagreb). Pri tej točki sem opazil, da je bil start vseh zelo dober. Draguša je slavila posebno zmago s svojim novim jugoslovanskim rekordom, za kar je bila nagrajena z dolgotrajnim aplavzom občinstva. Ostale tekmovalke iz Zagreba so bile precej slabše in so se kot take tudi plasirale na zadnji dve mesti.

Doseženi so bili sledeči rezultati: 1. Finc Draguša v času 1:14.02, 2. Keržan 1:22.02, 3. Brkić 1:26, 4. Vadas 1:30. Točke Ilirija 16, ZPK 6.

100 m hrbtno gospodje

Kot tretja točka je bila 100 m hrbtno gospodje. Nastopili so za ZPK Strmac Anton in Drobnič, za Ilirijo pa Pelhan in Pestevšek. Start je bil dober, vendar je prednjačil Pelhan s svojim dolgim in hitrim startom. Razvila se je v tej točki zelo ostra borba med Pestevškom in Strmacem, v kateri je Pestevšek radi slabše kondicije, podlegel. Pelhan kot zmagovallec je v tej disciplini na 50 m obrnil v času 34.03. O Pelhanu bi omenil, da je zelo dober stilo, vendar imam občutek, da mu manjka kondicijskega treninga za pridobitev večje vzdržnosti. Rezultati so bili sledeči:

1. Pelhan 1:15.08, 2. Drobnič 1:18.08, 3. Strmac Anton 1:20.08, 4. Pestevšek 1:23. Točke za Ilirijo 22, ZPK 11.

200 m prsno dame

Četrta točka sporeda je bila objavljena z 200 m prsno dame. Javile so se sledeče tekmovalke: Za Ilirijo: Finc Saša in Martin And, za ZPK Fischer Olga in Peške Neli. Start vseh ni bil slab, a Finc Saša odlična. V splošnem manjka startu pri damah hitrosti in moči. Pri vseh obratih sem opazil veliko ležernost, kar je pri vsakem plavanju velik nedostatek. Edina izjema je bila pri tej točki Martinova, ki je obratno boljše, manjka ji pa moči, ker sicer bi dosegla veliko boljši rezultat. Priporočal bi ji, da ne trenira samo v vodi, ampak tudi kondicijski trening na suhem, ker le tako bo mogoče obvladati silni napor, ki ga zahteva plavanje na tako kratke proge.

Kot prva je dospela na cilj Martin And v času 3:31.02, 2. Fischer Olga 3:33.08, 3. Finc Saša 3:43.04, 4. Peške Neli 4:08.4. Točke za Ilirijo 29, ZPK 15.

100 m prosto gospodje

Nastopili so k eni najbolj interesantnih točk tekmovalstva 100 m prosto gospodje. Za Ilirijo sta startala Pelhan Ciril in Skarpa Ivo, za ZPK Bergler in Kovačič Veljko. Pri tej točki smo opazili opazili slab start Skarpe, ki je bil za to točko favorit. Radi slabega starta je pa izgubil in se je plasiral celo na tretje mesto. Med tekmovalcem se je razvila ostra borba med Skarpo in Berglerjem, v kateri je pa zmagal Bergler radi veliko boljšega starta. Berglerjev stil je prilično dober, vendar se pa veliko preveč meče in tolče po vodi.

Njegov stil bi bilo treba ugledati. Najbrž gre to na rovaš treme. Pelhan je plaval zelo mirno in je vzdržal tempo, ki ga je začel. Ta plavač je velik talent. Priporočal bi, da se mu posveti veliko pozornosti.

Doseženi rezultati so bili sledeči: 1. Pelhan Ciril 1:04.08, 2. Bergler 1:06.08, 3. Skarpa 1:07, 4. Kovačič 1:12.02. Točke Ilirija 36, ZPK 19.

100 m hrbtno dame

Takoj nato nastopijo dame na 100 m hrbtno. Kakor že prej omenjeno, primanjkuje damam hitrosti in moči v startu. Pri tej točki, v kateri je bila naša Draguša absoluten favorit, se je razvila ostra borba le za drugo in tretje mesto in to med Bradac Zorko in Fischer Olgo. Radi večje rutine je zmagala prva.

Rezultat borbe je bil sledeči: 1. Finc Draguša v času 1:38.06, 2. Bradac Zorka 1:41.04, 3. Fischer 1:43.02, 4. Brožičević Mira 1:47.06. Točke Ilirija 44, ZPK 22.

200 m prsno gospodje

Sledilo je prsno plavanje za gospode 200 m. Na start so se javili: za Ilirijo rekorder Cerer Tone in Herzog Janez, za ZPK Rajzer Ivo in Dvoršak Franta. Pri tej disciplini je veljal kot absoluten favorit naš nepremagljivi Cerer. Kot je pa napovedovalec omenil, je Cerer ložiral in se štedil za poznejši nastop v stafeti 4 x 200 m prosto gospodje. Mladi in pridni Janez Herzog je pa neumorno plaval in se držal njega, tako da ga je pri zadnjih 60 m ob obratu še celo prehitel. Naš Tone še ni potegnil. Tako so je rezali proti cilju. Ti pred ciljem, nekakih 10 m, se pa Tone le zave nevarnosti, potegne z vso silo, vendar prepozno. Herzog Janez doseže kot prvi cilj. Publiko navdušena, aklamira mladega Herzoga, ki je komaj verjel v svojo zmago. Skromno in ponižno je šel v prostore tekmovalcev. Čudim se, da nimajo Zagrebčani v tej že splošno znani disciplini boljših plavačev. Omenil bi, da se je start pri tej disciplini moral ponoviti radi defekta pri startni pistoli. Stilo sta Cerer in Herzog odlična, česar pa ne morem trditvi o zastopnikih Zagreba. Točke Ilirija 52, ZPK 25.

Stafeta 4 x 100 m prosto dame

Takoj nato nastop za stafeto 4 x 100 m prosto dame. Javile so se sledeče stafete: Ilirija 1, to je Finc Saša, Kržan, Martini in Finc Draguša. Zagreb Brkić, Kovačiček, Bašić in Vadas. Ta točka, ki je sicer pri vseh plavalnih nastopih zelo zanimiva, tokrat ni bila, ker je bila premoč Ilirije prevelika. Start se je moral ponoviti kakor že prej omenjeno radi slabe startne pistole. Čas bi bil že, da se poskrbi za novo, kajti na ta rovaš dobe tekmovalci po nepotrebnem tremo in se tudi telesno radi tega izčrpajo. Posebno bi omenil glede starta našo odlično plavalko Dragušo, ki je tokrat tako nesrečno startala, da je morala s skrajnim naporom izenačiti to, kar je pri startu izgubila. Zastopnice Zagreba so stilo še tako šibke, da niso mogle konkurirati z Ilirijankami. To se najbolj vidi v doseženem času.

Kot prva je dospela Ilirija v 5:32.03, kot druga ZPK 7:05.04. Točke Ilirija 62, ZPK 31.

Stafeta 4 x 200 m prosto gospodje

Kot zadnja plavalna točka je bila 4 x 200 m prosto gospodje. Javili sta se dve stafeti in sicer ena Ilirije in druga ZPK.

Ilirijo so zastopali Mihalek, Skarpa, Pelhan, Cerer, Za Zagreb Kovačević, Bergler, Drobnič, Vidović. Tudi v tej disciplini so Ilirijani absolutno dominirali. Skarpa je bil nekoliko slabši v obratih, nasprotno pa Pelhan zelo dober. Pri Mihaleku bi omenil, da je zaradi svoje silne telesne konstitucije zelo močan v končnem spurtu. Pelhan ima odlični stil, je miren in čudim se, da je kot tako mlad plavač tudi preudaren, da ne bi še celo rekel rutiniran. S neverjetno točnostjo meri svoje sile in nikoli ne omaga. Pri Cererju bi omenil, da se mu pozna pomanjkanje treniranja. V splošnem so pa vsi Ilirijani plavalci precej izenačeni. Naj navedem čase, ki so jih posamezniki dosegli:

Mihalek 2:33.02, Skarpa 2:33.04, Pelhan 2:30 in Cerer 2:34. Za čas Cererjev ne garantiram, ker ga nisem mogel točno dobiti. Čas, ki so ga dosegli, je bil sledeči: Ilirija 10 minut 0.9 sek., ZPK 10 minut 41 sek. Končno stanje točk: Ilirija 72, ZPK 37.

MPK in druga garnitura Ilirije

S to točko se je zaključil plavalni program v liginem tekmovalstvu med ZPK in Ilirijo. Pripominjam, da so se vršile med točkami ligaškega tekmovalstva tudi tekmovalstva med Mariborskim plavalnim klubom in med drugo garnituro Ilirije. Nastopili so v sledečih točkah:

200 m prosto. Doseženi rezultati so bili: 1. Hudnik (Ilirija) 2:37.08, 2. Banda (Ilirija) 2:45.04, 3. Brantel (Maribor) brez časa, 4. Amaljet (Maribor) 3:08.

Druge točka 100 metrov hrbtno: 1. Grašek (Ilirija) 1:22.03, 2. Petek (Maribor) 1:30, 3. Ciglić (Ilirija) 1:34.07, 4. Dornik (Maribor) 1:43.06.

Tretja točka 100 m prosto: 1. Močan (Ilirija) 1:11.05, 2. Zimić (Maribor) 1:12.08, 3. Andoljšek (Ilirija) 1:14, 4. Branšel (Maribor) 1:22.04.

Četrta točka 100 m prsno: 1. Tori (Ilirija) 1:28, 2. Voler, brat znanega smučarja iz Maribora 1:31, 3. Janković (Maribor) 1:34.02, 4. Brožičević (Ilirija) 1:35.01.

5. točka 5 x 50 m prosto: Tudi tukaj so zmagovalci Ilirijani v času 2:36.07. Maribor 2:49. Pri mladem mariborskem klubu je posebno opaziti pomanjkanje stila in splošnega treninga. Njihov start je bil zelo slab, dočim je bil pri Ilirijanih odlični.

Kot zadnja točka je bila 3 x 100 m mešano. Tudi v tej točki so preprečevalno zmagovali Ilirijani v času 4:06.06. Maribor je dosegel čas 4:23.04. S tem je bilo tekmovalstvo med Mariborom in drugo garnituro Ilirije končano v razmerju 4:28 za Ilirijo.

Waterpolo

Tekmovaljevanje v plavanju se je končalo ob 11. Takoj nato so nastopili Ilirija in ZPK v waterpolo tekmi. Kot vrhovni sodnik je bil nominiran Prčić iz Dubrovnika. Kot sodnika na голу na Kurir in Tramouš. Tekma se je začela zelo razburljivo in je moral sodnik izključiti že takoj po pričetku 2 Ilirijana in 2 Zagrebčana. Temu

je sledilo izključenje še enega Zagrebčana. Takoj nato je padel za Ilirijo gol, ki ga je zabil odlični Ilirijan Ziza. Pokrivanje Ilirije je bilo v tem delu tekme veliko boljše kakor Zagrebčanov. Zagrebčani so igrali ob začetku in tudi ob koncu tekme le z dolgimi pasi. Podajanje žoge od moža do moža je bilo pri Zagrebčanih nekoliko boljše kakor pri Iliriji. Igra je bila v splošnem zelo ostra in je moral sodnik zopet izključiti enega Zagrebčana. Zastopniki ZPK so igrali veliko preostro in manj z žogo kakor z nasprotnikom. Publiko se je razburila in je ostro protestirala. Sodnik, ki je bil do tega časa še precej dober, je postal nesiguren. Takoj nato je izvedla Ilirija nekaj dobrih potez in rezultat je bil drugi gol za Ilirijo. Sledil je polčas 2:0 za Ilirijo. Drugi gol je zabil Ilirijan Fux. V drugem polčasu se je igralo brez prave kombinacije, le z dolgimi pasi, iz katerega je sledil tretji gol za Ilirijo po Fuxu. Igra valovi nato od ene strani na drugo.

Iz te prste igre v polju ustrelili nepričakovano tekmovalce Zagreba ki mi je bil žal neznan, in doseže prvi gol za Zagreb. Rezultat 3:1. Od tega trenutka ima Zagreb več od igre, pokrivanje in dodajanje žoge je boljše. Sodnik pri nekaterih odločitvah ni bil siguran, zaradi tega gledalci močno protestirajo. Pred vrati Ilirije se razvije ostra borba, iz katere ustrelili iz prostega strela Ilirijan Jamnik proti Fuxu, ki podaljša z nogo in sledi gol 4:1 za Ilirijo. Publiko aplavdira in vzdobuira. Nato zopet ostra borba pred vrati Ilirije Zagreb je bil v tem časovnem predelu nekoliko boljši. Ne zna pa izrabiti prilike ter odda zopet Ilirijan Jamnik iz gneče podaljšek na Fuxa, ki ustrelili peti gol za Ilirijo. Takoj nato konec ob 11.50. — 5:1 za Ilirijo.

Publiko se je zelo zadovoljno razšla v živahni debati in zadovoljstvu nad uspehom Ilirije, ki se je kljub temu, da je preživela težko krizo, v najkrajšem času rehabilitirala in ne samo rehabilitirala, temveč močno popravila, kar je odlično posebno prepričljivo v tej tekmi, v kateri je zmagovala Ilirija z največjo razliko točk nasproti nasprotniku, kar je bilo doseženo v ligaških tekmovalnih sploh. Želim, da bi v tem smislu in res smotnem treningu nadaljevali, ker le z delom in z uspehi lahko preprečimo natočevanja, ki so se slišala pred začetkom ligaškega tekmovalstva z večji strani.

Vpliv vročine na vitamin C

Zanimivi poskusi s kuhanjem krompirja

Vitamin C je tisti vitamin, ki njegovo pomanjkanje povzroči skorbut in ki se zato imenuje tudi antiskorbutni vitamin. Ta vitamin je zlasti v svežem sadju in sadju in znaša le po tem, da ga zmed vseh vitaminov najprej uničimo s kuhanjem ali konzerviranjem. Prav tako ga je vedno manj v živilih, če deli časa leže spravljena, kakor recimo pozimi. Vprašanje, koliko vitamina C ostane v živilih pri kuhanju in konzerviranju, je za človeško znanost zelo važno in zato se učenci ne prebistano ukvarjajo z njim.

O nainovejših dognanih na tem polju poročata prof. Kramer v reviji »Paradentium«. Poskuse je delal v januarju s krompirjem. Ugotovili je, da je v 100 gramih preiskanega krompirja 9 do 10 miligramov askorbove kisline, to se pravi kisline, ki se smatra za kemično istovetno z vitaminom C. Ko je krompir kuhal v pari, seveda v lupinah, je našel v njem 8.8 do 9.6 mgr askorbove kisline. To priča, da po tem načinu kuhanja krompir od svoje vsebine vitamina C ne izgubi mnogo.

Drugi poskus je napravil učeniak tako, da je krompir najprej ostrgal in namočil za 24 ur v vodo, potem ga je pa kuhal in pustil še dve uri stati na toplem. Tu je bila izguba vitamina zelo občutna. V krompirju ga je ostalo samo 3 mgr. Pri tem se je polovica vsega izgubljenega vitamina izgubila, ko je stal že skuhan krompir še 2 uri na toplem.

O tem, da izgubi tudi mnogo vitamina C, če stoji dolgo na toplem, se je prepri-

gramov askorbove kisline, to se pravi kisline, ki se smatra za kemično istovetno z vitaminom C. Ko je krompir kuhal v pari, seveda v lupinah, je našel v njem 8.8 do 9.6 mgr askorbove kisline. To priča, da po tem načinu kuhanja krompir od svoje vsebine vitamina C ne izgubi mnogo.

Drugi poskus je napravil učeniak tako, da je krompir najprej ostrgal in namočil za 24 ur v vodo, potem ga je pa kuhal in pustil še dve uri stati na toplem. Tu je bila izguba vitamina zelo občutna. V krompirju ga je ostalo samo 3 mgr. Pri tem se je polovica vsega izgubljenega vitamina izgubila, ko je stal že skuhan krompir še 2 uri na toplem.

O tem, da izgubi tudi mnogo vitamina C, če stoji dolgo na toplem, se je prepri-

Prizori iz sedanje vojne

Defile švicarskih vojakov

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

— Nedvomno te ne bom imel več tako dolgo pri sebi, — je dejal markiz. Kmalu se omožiš. Nikar mi ne kvari veselja s tem, da nosiš žalno obleko. Kaj misliš, da bi ti bila najina uboga pokojnica hvala za to? Nosi belo žalno obleko, dokler sva sama doma.

Ko se je preoblekla, je odšla Michelina v svojo sobico. Tam je takoj opazila na pisalni mizi svojo pošto. Tam so ležali žurnali, revije, reklame krojačev in modistik ter pisma. Bila so večinoma še so-žalna pisma.

Velika drhteča pisava na eni kuverti s conquett-skim poštnim pečatom je obrnila nase njeno pozornost.

Michelina je odpreta pismo in zadrhtela, ko je prebrala z okorno roko napisan podpis: Mathurina Gaelova.

Saj to je bila Bertrandina babica, ta starka tužnega obraza s sledovi strogosti in ponosa na njem, molčeca kakor prava Bretonka in fatalistka, kakor vse hčere, žene in matere mornarjev.

Michelina se je dobro spominjala te starke. Ko je bila še čisto majhna, se je bala njenih srepnih oči in njenega bronastega obraza, kadar jo je srečala na morskem obali.

Toda mala Bertranda, ki se je včasih igrala z njo, je dejala:

— Moja babica ni hudobna. Toda v svojem življenju je okusila preveč bridkosti. Zlasti odkar je brez sledu izginil na morju očka, je vsa iz sebe.

Ubogo bitje, kaj neki hoče od mene, je pomislila Michelina. Pismo se je glasilo:

Gospodična!

Izgubili ste svojo mater. Nič na svetu vam je ne more nadomestiti. Vaše srce je dobro. Vsi v tem kraju vedo to. Vaša bolest vas mora že sama navajati k sočutju z drugimi. In zato vas jaz, ki bi hotela otirati solze iz vaših oči, lepo prosim, nikar ne zavrnite moje prošnje.

Moja vnukinja Bertranda živi v Parizu, ne da bi vedela kaj o nji, razen tega, da je storila greh. Toda gotovo je še bolj nesrečna, kakor grešna. Sirota ni nikoli poznala svojega očeta. Njena mati — morda se je spominjate — je ni mogla obvarovati zla, kajti bog je zasenčil njenega duha. To opravičuje izgubljenost ovoj.

Plakam zavoľno nje noč in dan. Rada bi vedela, kaj se je zgodilo z njo. Rada bi, da bi se angel varuh sklonil k nji nad dno prepada.

Pomislila sem, da bi bilo mogoče nesrečno Bertrando še mogoče rešiti, če bi postali vi ta angel varuh. V trenutku, ko odpira bolest va-

šo dušo, sem mislila, da bi mogla moja prošnja prodrati do nje.

Obračam se do vas s to prošnjo, gospodična Michelina in pošiljam vam blagoslov svojih starih, slabotnih in grešnih rok, ki pa vendar lahko odvrnejo od vas vihar, če se sklenejo na vašem čelu.

Mathurina Gaelova.

Michelina je večkrat prebrala te vrstice. Nekaj veličastnega in bizarnega je vznemelo iz njih. Občudovala je njihov ponos. Navzlic privilegijam in pravicam visoke starosti bi bila lahko ta žena nizkega rodu izrazila svoje spoštovanje ali vsaj vdanost, če se je že obračala s prošnjo na njo.

Ponosna markizeva hči je bila vajena poklonov. Ta kmetica pa menda sploh ni upoštevala njenega visokega rodu. Menda se je preveč zanašala na svoje sive lase.

Zaničljiv nasmej je zaigral na krasnih dekliniranih ustih. Michelina je bila sicer dobrega srca, vendar je pa ta prošnja ni mogla ganiti. Toda vtis starih pism se je nekako prepletal z vtisom pokopališča v celoto in to je Michelino begalo. Tesno ji je postalo pri srcu, ne da bi mogla povedati, kaj ji je.

Rada bi, da bi se moj oče vrnil, je pomislila. In ko je odbila ura sedem, je pripomnila: Pa vendar nima parlament večerne seje!

Komaj ji je šinila ta misel v glavo, se ji je že zdelo, da sliši zapiranje hišnih vrat. Stopila je k oknu in videla, kako sta se na dvorišču obrnili dve električni avtomobilski luči.

čal tudi prof. Wendt iz Münchena. Preiskal je gladino vitamina C v krvi skupine mladih mož. Ugotovil je znatno razliko, ko so pojedli pripravljeno jed takoj, ali če so pustili jed stati nekaj ur in jo pojedli šele potem. V tem primeru so imeli mladeniči v krvi samo tako malo vitamina C, da se je to že približalo meji, za katero se začnejo pojavljati skorbut.

65 letnica

prof. Sauerbrucha

Prve dni julija je praznoval 65-letnico državni svetnik prof. dr. Ferdinand Sauerbruch, kirurg svetovnega slovesa, ravnatelj kirurške klinike berlinske univerze in rektor nemške visoke šole za telesno vzgojo.

Sauerbruch, ki spada med najpomembnejše pojave moderne medicine, se mora zahvaliti za svoj svetovni sloves svojim pionirskim dejanjem na polju kirurške tuberkuloze prsnega koša in novim metodam nadomeščanja ranjenih udov. S tem je med svetovno vojno in tudi zdaj pomagal mnogim težko ranjenim vojakom. Sauerbruch je znan tudi kot pristaš dietetičnega lečenja kirurških bolnikov in njegova dieta se je razširila po bolnicah vsega sveta. Svoje obširno znanje je izročil znanstvenemu svetu in deloma tudi široki javnosti v mnogih knjigah in znanstvenih delih. Sauerbruch je bil rojen v Barmenu, hiberniral se je pa v Breslau. Leta 1908 je bil poklican kot profesor v Marburg, leta 1910 je odšel v Zürich, od tam pa leta 1918 v München, kjer je postal kakor v Zürichu redni profesor. Na berlinsko univerzo je prišel l. 1927.

Bakterije vzrok gnilih zob?

Že davno je znano, da so v karlosem tkivu vedno bakterije. Ostalo je pa nepojasnjeno, da li so tam bakterije slučajno, ali pa so pravi vzrok gnilih zob, kajti v ustni flori vzgojene bakterije niso pokazale sposobnosti uničevati zobno tkivo. Tega poskusa niso mogli napraviti z vsemi bakterijami, med bakterijami, vzeti iz gnilih zob, je mnogo vlaknastih bakterij, toda prav teh niso mogli umetno vzgojiti.

Uspeh na tem polju je šele nedavno dosegel H. A. Gins z zavoda R. Kocha, ko je vzgojil njihove čiste kulture in spoznal, da so to enostavno kisik v njem prenašajoče bakterije, ki jih doslej še nikjer niso našli razen v človeškem telesu. Prof. Gins je baje dokazal, da so te bakterije neposreden vzrok gnilih zob, če so seveda zobje predisponirani za gnilobo. Že pri prejšnjih proučevanjih je Gins spoznal, da pridejo te anacrobne bakterije otrokom v usta ne samo s hrano, temveč neposredno iz ust odraslih ljudi čim so otrokom pogladi zobje. Zato gleda na zobno gnilobo kot nalezljivo bolezen bakterijskega izvora, ki se pojavi tedaj, ko se zniža naravna odpornost organizma proti obolenju.

Iz tega bi se dalo sklepati, da je treba pri zatiranju zobne gnilobe posvečati posebno pozornost povečanju naravne odpornosti zobnega tkiva proti bakterijskim vsiljivcem, katerih nikoli ne manjka. S tem se približuje naziranje prof. Ginsa o zobni gnilobi novejšim naziranjem o nalezljivih boleznih vobče: pravi povzročitelj nalezljive bolezni ne more povzročiti obolenje, če organizem ni posebej prilagojen zahtevam, ki jih ta mikrobov postavlja, da se more razviti tako, da potegne vse telo v nalezljivo bolezen.

JECLJAČ

— Ali vaš mož jeclja?

— Da, toda samo kadar govori.

VI. ZIMSKE NOČI

Michelina je odhitela v očetov kabinet, ne da bi očeta poprej o tem obvestila. Če ga še ni bilo tam, gotovo pride tja, ko se preobleče. V trenutkih, ko zazvonijo v palači k obedu, ga gotovo ne bo motila. Zato je tudi pozabila vprašati kakor navadno, če je sam in če lahko pride k njemu. Namesto po hodniku je odšla skozi knjižnico in odprla v markizov kabinet vodeča vrata. Naenkrat je pa zasilila osoren očetov glas in obstala je na pragu.

— Kaj vam nisem prepovedal hoditi sem! Kaj vam to koristi? V nevarnost silite prav tako kakor jaz.

V duševnem stanju, v kakršnem je bila Michelina, so ji zadale te besede skeleč udarec. V vsakem drugem času bi se sploh ne bila zmenila zanje. Saj se je sukalo toliko ljudi okrog močnega gospodarja daljne Valcorije in vplivnega poslanca. Smisel ene besede in enega iztrganega stavka se je mogla nanašati samo na spletke, nerazumljive mlademu dekletu. Toda Michelina je imela že vse popoldne nekam čudne občutke. Očetov glas je bil prav tako čuden kakor njegove besede. Drhte je storila nekaj, česar vse svoje življenje ni bila storila. Naslonila je uho na zastor in prisluhnila. Gledala je v očetovo sobo, ne da bi jo mogel oče opaziti.

Mož, ki ga je zagledala pred očetom, jo je navdal z grozo. Bil je krepak, domišljav dečko iz predmestja.